

Vragen en Korte Mededeelingen.

Verstand of Instinct?

Uw interessante mededeelingen over de salamanders brachten mij weder op het plan, u ook eens iets te vertellen en te vragen en daar ik er nu eene mooie gelegenheid voor heb, wil ik die niet voorbij laten gaan.

Tot mijnen spijt kan ik niet uit eigen ondervinding spreken; want het volgende is een, natuurlijk zeer gebrekkig uittreksel van een gesprek, dat ik voor nu ongeveer twee jaren geleden gehad heb met een doctor in de Zoölogie, wiens naam ik natuurlijk niet mag noemen, maar van wien ik hoop, dat hij onder de lezers van *De Levende Natuur* behoort, ten eerste, opdat hij dan zien zal, dat zijne verhalen niet voor doovermans-ooeren zijn gesproken, maar ten tweede, en dit is de hoofdzaak, daar ik hem dan misschien hierdoor aanzet, mijn gebrekkig vertolkt verhaal te verbeteren en er, hier ben ik van overtuigd, nog vele interessante mededeelingen aan toe te voegen. Wij willen hem dan nu zelf laten spreken.

„Ik kreeg eens van iemand een pad, het was een mannetje met een aantal eitjes op zijn rug, met het verzoek om hem mede te deelen, wat of dat voor een verschijnsel was. De goede man had gedacht, eene zeer zeldzame vondst gedaan te hebben. Ik antwoordde hem dat de padden-wijfjes gewoon zijn hun eitjes op den rug van het mannetje af te zetten en zijn vondst dus niets buitengewoons had. Daar ik toch de ontwikkeling van de jonge padjes eens na wilde gaan, nam ik de eitjes van den rug van het mannetje, legde ze op een vochtige graszode en plaatste die op een daarvoor geschikt plaatsje in mijnen tuin. Aan vader pad gaf ik in dienzelfden tuin de vrijheid. Nu ging ik elken dag naar de eitjes om ze te bezien, de beschimmelde er uit te halen en op te letten, of het ook tijd werd om ze in het water over te brengen. Nu moet je weten, dat wanneer de pad merkt, dat de eitjes zoover ontwikkeld zijn, dat de padjes weldra te voorschijn zullen komen, hij met zijnen last op den rug in het water gaat en zijn rug van de eitjes ontdoet, om de jonge padjes, die zoodra de eitjes in het water komen er uitkruipen, verder aan hun lot over te laten.

Eindelijk waren de eitjes zoover gevorderd, dat ik er toe besloot, ze nu maar in mijn aquarium te werpen.

Ik ging er de voorbereidselen voor in orde maken. Maar stel je nu mijne verbazing voor, toen ik terug kwam en vader pad bij de eitjes zag zitten; hij kwam mij als het ware waarschuwen, dat nu de tijd daar was, om zijne kinderen aan het water toe te vertrouwen. Vader pad, dien ik nooit weer terug gezien had en dien ik al lang verloren of dood waande! Ik nam toen en pad en eitjes mede naar mijn aquarium, waar ik de oude pad in de gelegenheid stelde om zelf te genieten van het uit de eitjes te voorschijn komen zijner jongen (hetgeen, direct nadat ze in het water kwamen, geschiedde) en waar hij ook werkelijk met blijkbaar welgevallen naar zat te kijken.

Ziehier het verhaal hetwelk op mij toen zooveel indruk maakte. Ik heb het zoo goed ik kan weergegeven.

Maar nu rijst bij mij de vraag: Als hoedanig moeten wij deze handelwijze van de pad beschouwen, als eene verstandige of als eene instinctieve?

Dat de pad het door instinct weten kan, wanneer de tijd voor de eitjes daar is, wanneer hij ze op zijn rug heeft, is te begrijpen. Maar dat het instinct zoover gaat, dat hij het zelfs weet, wanneer hij er volkomen van afgescheiden is, te meer daar hij er zich voor dien tijd blijkbaar niet om bekommerde, neen, dat is werkelijk een raadsel te noemen.

Er heeft mij eens iemand, wien ik het vertelde, gezegd: „Ja er is misschien wel een eitje op den rug van den pad blijven zitten, waaraan hij den tijd van rijpheid gemerkt heeft.”

Wanneer dit het geval is, zeg ik, pleit het eerst recht voor het verstand van den pad. Want wat is het niet eene zuivere redeneering, „ziezoo dit eitje is goed, nu moeten de andere ook goed zijn.” Enfin, hoe het zij, misschien is er onder de vele lezers wel een of meer die er de proef eens mede nemen wil. Ik heb er helaas tijd noch gelegenheid voor.

In elk geval is het wel een staaltje uit de dierenwereld

hetwelk ons iets te denken geeft, ja misschien heeft het ons ook nog wel iets te zeggen.

J. v G.

U hebt niet *alles* juist onthouden. Uw zegsman heeft *stellig* niet beweerd, dat *alle* mannetjes-padden de eitjes, die het wijfje legt, op hun rug of eigenlijk hun achterpooten overbrengen en overal meedragen. Zoover ik weet, bestaat er maar één soort van padden, die dit merkwaardig staaltje van zorgzaamheid vertoont. Het is de Vroedmeester-pad (Geburtshelfer-kröte) *Alytes obstetricans*; en dat is in ons land een uiterst zeldzaam diertje. Hoogstens een paar keer is het in Limburg gevonden. De andere inlandsche soorten zetten hun eieren in snoeren of klompen in 't water af.

De padden behoorren tot de geestelijk vrij hoog staande soorten uit de koudbloedige dieregroep. Maar eer men van daden van verstand bij dieren mag spreken, d. w. z. van het onder voor hen ongewone omstandigheden uitvoeren van een vooraf beraamd plan, moet er heel wat gebeuren. Het aangeboren instinct bij dieren is iets zoo geheimzinnigs en ingewikkelds, en 't is tevens vaak voor menschen zóó verrassend en wonderlijk, dat men al heel licht geneigd is van verstand te spreken. Maar daarom is het nog geen verstand. Als dit bij dieren bestaat, wat nog lang niet zeker is, dan zal het zich waarschijnlijk alleen vertoonen bij zulke dieren, die sedert eeuwen tot huisdieren zijn gemaakt en door een vertrouwelijken omgang met de menschen iets van hun wijze van doen hebben overgenomen, of liever hebben afgekeken. Praat eens met jagers over hun staande-honden; dan hoort en ziet gestaaltjes, waarbij ge aan het twijfelen raakt of ge met verstand of instinct te doen hebt; maar tevens zult ge dan ook andere dingen opmerken, die u weer doen zeggen: verstand, menschelijk verstand, is toch nog wat anders.

Wij hebben nog heel wat bijdragen liggen over „Dieren-verstand”. Maar wij zijn wel wat huiverig, ze te plaatsen. Zoo nu en dan zullen wij een opstelletje laten afdrukken. Maar eens en voor altijd zij gezegd, dat 't o zoo moeilijk is, juiste gevolgtrekkingen te maken op dit punt.

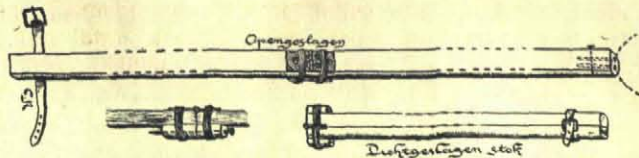
E. Hs.

Een goedkoop en gemakkelijk schepnet.

Daar ik al heel wat plezier van „mijne uitvinding” heb gehad, wil ik haar aan hen, die de edele schepkunst gaan beoefenen, even uitleggen.

Koop eene sterke lat, 188 cM. lang en 2 cM. in 't vierkant. Schaaf twee ribben rond, zoodat de doorsnee een halve ellips is; zaag van de lat 8 cM. af en daarna de rest middendoor. Bevestig nu een scharnier, waarvan elke lip 2 cM. in 't vierkant is en drie schroefgaten bevat, op de platte kanten. Dan vormen de twee latten, dubbelgeslagen één ronden stok.

Overlangs door 't 8 cM. lange stokje moet nu een gat geboord worden, waarin een 4 mM. dikke spijker past. Daarop zaagt ge 't latje in tweeën en legt de door het scharnier verbonden latten zóó op uwe werktafel, dat de bolle kant boven is. De aan den spijker geregen klampjes schroeft ge, tegen elkaar, op de daar platgevijlde stokeinden,

zoodat de stok kan dubbel slaan, als de spijker er uit is. Voor de stevigheid legt ge om klamp en stok eenige windingen koperdraad van $\frac{1}{2}$ mM. dik.

Nu moet 't net er nog aan. Boor daartoe langdraads in een uiteinde van den stok twee gaten, waarin de *platgeslagen* beenen van den netring passen. Dwars door stok en netringbeenen boort ge een gaatje, waarin een kleine spijker past.

Ten slotte spijkeren we op 't „gave” eind van dezen uitgeslagen stok een riempje met gesp, dat de stokken bij elkaar moet houden.

En nu ter vangst! Den stok gebruiken we als wandelstok, of binden hem losjes op onze plantentrommel, die den ring met 't net bevat. Eenen grooten en een' kleinen spijker hebben we in den zak.

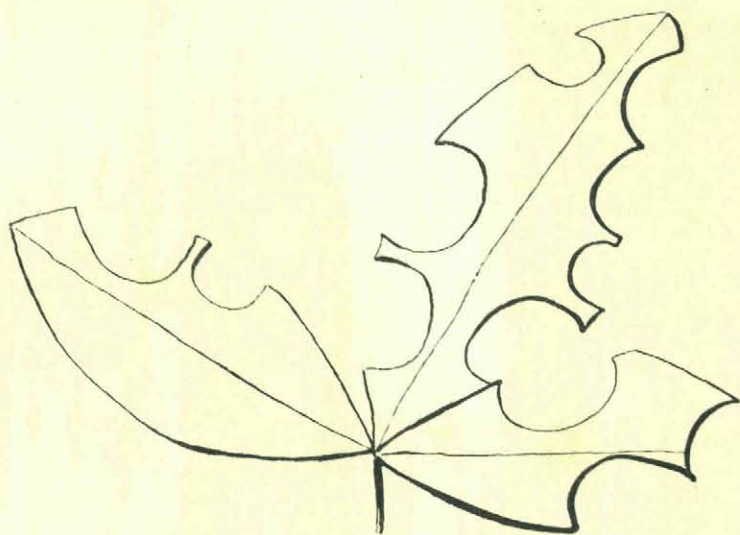
Ziedaar eene goede sloot! Het riempje losgesp; den stok uitgeslagen; nu den grooten spijker door de klampjes, zoodat de stok één geheel is; de beenen van den netring in de gaten gestoken; den spijker er dwars doorheen, en nu.... Schep met plezier en goede vangst!

A'dam, Mrt. '98

CHR. H. J. RAAD.

Het Behangersbijtje.

In de 2e jaargang 3e aflevering schreef u, dat het behangersbijtje de stukjes blad om zijn kamers te behangen knipt uit *Staphilea colchica*, ook wel uit rozeblaadjes. Maar nu heb ik precies zulke stukjes uit een Gouden Regen geknipt

gevonden. Komt het meer voor dat het Behangersbijtje stukjes uit een Gouden Regen bijt? Ik zal u hierbij enkele exemplaren zenden, waaraan het Behangersbijtje aan het werk is geweest.

F. WIBAUT.

De Behangersbijtjes gebruiken bladeren van verschillende planten.

Natuurstudie op marsch.

1. In den omtrek van 's Bosch op marsch zijnde met het 3e regiment veld-artillerie, hielden we een oogenblik halt aan een landweg met wilgen. Op een van die boomen nam ik het insect waar, dat ik uit mijn geheugen getracht heb zoo goed mogelijk weer te geven. Die tekening zal wel niet alleen slecht, doch ook zeer onvolkomen zijn, de hoofdvormen en grootte evenwel kunnen niet ver mis wezen. In rust was het lange achterlijf recht naar achteren gestrekt, evenals de sprieten. Het achterlijf eindigde in drie uitsteeksels. Nu en dan kromde het insect het achterlijf sterk, hief het omhoog en voelde of boorde met het middelste uitsteeksel in de spleten van de schors. Een oogenblik later wandelde het verder zonder zich om de onderzochte plaats te bekommeren. Ik had geen gelegenheid, het insect mee te nemen.

2. In het bosch van Tongere dicht bij het kamp van Oldebreek had iemand een slangachtig reptiel gevangen en met een schoenriem gesmoord. Er ontstond strijd of men te doen had met een „slang” (ringslang) of adder. De strijd bleef onbeslist en ik meen, dat beide partijen ongelijk hadden en ze een hazelworm bezaten. Een ringslang was het zeker niet. Het dier had een geelbruine kleur, weinig tekening, nl. zeer onduidelijke regelmatige vakken en was rolronde. Ik meen ook dat een adder een dikte achter den

kop heeft en dit was niet het geval. Dicht bij het staart-einde was het lichaam wel twee of driemaal in omvang toegenomen. Als het dier een hazelworm was, is deze dan in staat zulk omvangrijk voedsel te gebruiken?

3. Is het waar wat ik hoorde beweren, dat ringslangen een platten, anders een ronden staart hebben?

J. B. v. d. P.

1. U heeft een groote sluipwesp waargenomen, op 't oogenblik dat deze een larve, van een rups of kever waarschijnlijk, ontdekt had, die onder de schors verscholen zat, en haar ei door middel van haar legboor (het omgebogen gedeelte van zijn achterlijf) in 't lichaam van de voor u onzichtbare larve boorde. Het dier, dat uit het wespenel te voorschijn komt, vreet de rupsen of keverlarve geheel en al uit, en verpopt zich in of op zijn slachtoffer.

Uw tekening was volstrekt niet slecht en aangenaam voor 't oog, doch de reproductie mislukte door de kleuren. U kunt teekenen, maar zooals veel menschen doen, gelooft u blijkens uw brief het niet te kunnen; teeken in 't vervolg met inkt op niet te grof papier, of als u die niet zoo gauw bij de hand hebt, met potlood.

2. Wat is het toch jammer, dat de menschen zoo dom zijn, waar 't hun onbekende dieren betreft; en niets beters weten te doen, als ze de zachtzinnige en interessante hazelworm vinden, dan doodtrappen of „smoren met een schoenriem.” De zwelling voor 't staart-einde wijst er op, dat de hazelworm spoedig levende jongen zou krijgen; twintig soms tegelijk werpt de hazelworm, en 't zijn prachtige diertjes ivoorwit met gitzwart. Vertel eens aan uw „manschap” dat hij minstens een gulden voor zijn levende hazelworm met jongen had kunnen krijgen van elk natuurliefhebber, of laat hem „Hei en Dennen” eens lezen. Als u 't niet bezit, wil ik u wel een exemplaar ter leen zenden.

3. Ik ken geen inlandsche slang met een platte staart.

H.

Merkwaardige Planten.

Geachte Redactie!

Met het einde van het seizoen komen wij, exploitteurs van ons dierbaar plantenrijk voor den dag, om onze „vondsten” den belangstellenden mee te deelen.

Van noord tot zuid, van oost tot west, is men aan 't snuffelen in ieder afgelegen plekje, en niet te vergeefs! Dat zal vooral blijken, als de heer Heukels met zijn werk gereed is: nieuwe planten zullen in een nieuwen herdruk moeten opgenomen, „vrij zeldzaam” veranderd moeten worden in „vrij algemeen;” „niet zeldzaam” in „algemeen,” enz.

Nu reeds komen berichten uit Zuid-Holland, Gelderland en Limburg, van 't vinden van nieuwe of zonderlinge planten.

Wat in 't oostelijkste deel van Twente, in dat deel, wat Denekamp heet, voor zonderlings gevonden is, zal ik hieronder mededeelen.

1. Aardragende Rapunzel (*Phytéuma Spicatum*) Heukels: „zeer zeldzaam.”

2. Breukkruid (*Sanicula europaea*) H.: „zeer zeldzaam.”

3. Zevenster (*Trientalis europaea*) H.: „Een paar malen in bosschen gevonden.”

4. Inlandsche Stroobloem (*Helichrysum arenarium*) H.: „Een paar malen gevonden.”

5. ~~Buphtalmum~~ *Salicifolium* (Duitsch: Rinds auge = runderoog) met het zonderlinge, dat zij, terwijl zij een Zuid-Duitsche schoone is, hier in 2 exemplaren in 't wild voorkwam.

In Heukels zoekt men haar te vergeefs.

Dank zij de voorlichting en teekeningen van *Phallus impudicus* in *D. L. N.*, is deze zwam, ook hier in den Achterhof, een welig loofbosch aan den Dinkel gelegen, Zaterdag gevonden. Zij was 18 cm. hoog. Geen voet er af zat er nog één *in spe*.

Denekamp, Sept. '98.

J. B. BERNINK.

Ter aanvulling van het verslag over merkwaardige planten, gevonden in 1898, door den heer Heukels in het Octobernummer van *De Levende Natuur*, kan ik u melden, dat *Vaccaria Segetalis* Garcke door den heer Erdbrink, indol. stud. en door mij den 29 Juni gevonden is aan den Rijn-oever nabij de gasfabriek te Arnhem. Wij troffen er een 5-tal groote en goed bloeiende exemplaren aan.